

VALS DÜNYASI

Yeryüzünde savaşa son verecek olan Birinci Dünya Savaşı henüz bitmişti. Son savaş olacağı umulan İkinci Dünya Savaşı na ise on sekiz, on dokuz yıl vardı. Zaten “Birinci”, “İkinci” dünya savaşı diye savaflara numara koymak boştu. Birinci Dünya Savaşı ile savaş başladı ve o savaş hâlâ bitmedi. Ne var ki, savaşın çeşitli safhaları arasında politika adamları yeşil masaların çevresine toplanarak birbirine, “Savaşa bitti diyelim mi?” deyip; “Haydi bitti diyelim” diyorlar ve tomar tomar kâğıtların üzerine basıyorlardı imzaları. Fakat savaş sinsi sinsi şurada burada devam ediyor, bir yavaşlama sonunda yine alevleniyor ve yine ortalığı sarıyordu. Ondan sonra yine masa başına geçiliyordu, yine büyük törenlerle imzalaşılıyordu. Herkes “Bitti!.. Bit-ti!” diye kendisini ve birbirini aldatıyordu. Ama ölüm-kalım savaşı yine de alabildiğine bütün hızıyla sürüp gidiyordu. Durgunluk devirlerine barış deniliyor, soğuk savaş deniliyordu.. Velhâsıl uydur uydur ebegümeciydi.

Birinci Dünya Savaşından hemen önce, artık fen, bulacağını buldu, ondan sonra şaşılacak yepyeni keşifler ve icatların yapılamayacağı sanılıyordu. Sözelimi fen, “madde”nin ne olduğunu bulmuştu. “Madde nedir?” sorusunu Lavuaziye ve başkaları, “Madde ne çoğalır, ne azalır” diye cevaplıyorlardı. Maddeyi tanımlayan o günün fizikçilerine karşılık bugünkü fizikçileri metafizikçi saymak gerek.

Artık insanoğlu fennin saptanmış ana hatları üzerinde hiç sapıtmadan ağır ağır ilerleyecekti. Siyasî, kurullar da artık son ve kesin şekillerini bulmuş sayılıyorlardı. İmparatorluk, meşrutiyet ve demokrasi vardı. Dinler de malumdu, bunca yüzyıllardan beri kurulmuş temellerinin üzerinde betonarme gibi pekleşmişlerdi. Moral de oturaklaşmış, neyin iyi, neyin kötü olduğu kesince belli olmuştu. Atalar ve nineler tarafından kurulan moral kurallarının çemberi içinde dolap beygiri gibi dönüp dolaşılacaktı; ve son gelince nallar dikilecekti.

Napolyon zamanı, yani “empire” den bu yana, kadın modaları büyük değişmeler göstermemişti. Etekler yüzyıllardan beri, yerleri süpürüyordu. Kimi şairimiz, “feşafesi damandan” dem vuruyordu. Guillaume adlı çapkın bir Parisli ressamın sokak köşelerinde fistanlarını kaldırıp, düşmüş çorap lastiklerini yukarıya çekmekte olan kadın tabloları kapış kapış gidiyordu. Çünkü o sırada kadınlar, plajlarda, denize bile eteklikleriyle ve bacaklarını tamamen örten kalın ve koyu renkli çoraplarla giriyorlardı.

Eh ne düşünülecekse zaten düşünülmüş, ne yapılacaksa zaten yapılmış olduğuna göre, şairin söylediği gibi, akli ve şuuru olanın yapacağı, güzel sevip, bade içmekten ibaretti.

Afrika’da kara Afrikalılar bir yabancıya rast gelince, onun ne olduğunu, kim ve nereli olduğunu sormazlar, sadece, “Siz nasıl dans eder ve türkü söylersiniz?” diye sorarlarmış. Onlarca bu sorunun cevabı, yabancı hakkında bilinmesi önemli olan her şeyi açıklarmış. İlk dünya savaşından hemen önce Avrupa’ya böyle bir sual sorulsaydı, cevap ancak, şöyle olabilirdi: “Franz Lehhar’ın ve Strauss’un valsleriyle dans ederiz. Türkü olarak da *Şen Dullar* ve *Mavi Tuna* motiflerini mırıldanır ve ıslıklarız.” O de-